Փունջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի: – Տարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կէս արծաթ Մէճիտ կանխիկ վճարելի, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ իւր արուարձանաց եւ թէ՛ գաւառաց համար: –Վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի: –Հատը 40 փարայ է, եւ կը գտնուի մանաւորապէս Պանչէ Պազրու ճրավաճառ եւ գրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից խանութները: –Ծանուցման տողը 3 ղուրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ տեւելի անգամներու համար:

ՀԱՍՑԷ.
Առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան
Կ. ՊՈԼԻՍ
Պալըգ-բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ Թիւ 16

ՓՈՒՆՋ

درعليه‌ده بالق بازارنده نافعه خاننده اوست قاتده
۱۶ نومرولی اوطه‌ده پونج غزته‌سی صاحب امتيازی
چپارسوم آلاجاجيان

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
POUNTCH
16 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

Թիւ 2440 — ՇԱԲԱԹ — 1895 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 21

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Կրօնական Ընդհանուր Ժողովն երեքշաբթի առաջին նիստն ըրաւ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր: Ա. Ատենապետ ընտրուեցաւ Տ. Գրիգորիս Եպիսկ. Ալէաթճեան. Բ. Ատենապետ՝ Տ. Հմայեակ Եպիսկ. Դիմաքսեան. Ա. Ատենադպիր՝ Տ. Յովհաննէս Վարդապետ Արշարունի. Բ. Ատենադպիր՝ Տ. Գէորգ Վարդապետ Երեցեան: Ներկայ էին 11 ժողովականք: Բացակայ ժողովականք էին Տ. Հմայեակ Եպիսկ. և Տ. Սահակ ու Տ. Վրթանէս քահանայք:

Այս նստին մէջ որոշուեր է՝ յէջմիածին գրել ժողովականաց անուններն, և ըստ սովորութեան խնդրել օրհնութեան կոնդակ:

Այս նստին մէջ որոշուեր է որ ինքն ժողովս ըստանձնէ այսուհետեւ եկեղեցական գրեանց տպագրութեան հոգն, և իւր հըսկողութեան ներքեւ կատարուի տպագրութիւնն:

Այս նստին մէջ որոշուեր է նաև՝ յառաջիկայ նստի կազմել մասնաժողովներ, հանրային ու անհատական խնդիրները սերտելու և տեղեկագրելու պաշտօնով:

Անշուշտ հանրային խնդրոց մէջ և կարեւորագոյն են՝ առաջնորդական վիճակաց սահմանաց ուղղութեան, առաջնորդական ամսաթոշակաց, առաջնորդաց և ժողովրդեան պարտուց ու իրաւանց որոշման, և եկեղեցականաց ի գաւառս պաշտօնավարութենէ նահանջման խնդիրներն, որ բազմաժամանակեայ են, և բազմիցս յանձնաժողովք, մասնաժողովք դրուած են կանոնագրի խմբագրութեան համար, և Պատրիարքարանի դիւանատան մէջ կան զանազան ծրագիրք ու տեղեկագիրք, և կարծեմք՝ բաւական լաւ խմբագրուած են: Արդ՝ եթէ կազմելի մասնաժողովոց մին այս կարեւորագոյն խնդրովք պիտի զբաղի, ա՛յդ պահուած ծրագիրք ու տեղեկագիրք կրնան դիւրութիւն ընծայել իրեն, և հարկ չմնար երկար ժամավաճառութեան: Չեմք յիշեր թէ՝ այդ ծրագրոց կամ տեղեկագրոց մէջ կա՞ն պատժական տրամադրութիւնք ալ: Եթէ չկան՝ աւելցունել անհրաժեշտ է: Օրինակի համար, տարիներ յառաջ Խառն ժողովով որոշուած է՝ մայրաքաղաքիս մէջ ո՛ր և է եկեղեցական պաշտօն չտալ ա՛յն եկեղեցականաց, որ առանց բանաւորագոյն պատճառի գաւառական պաշտօնավարութենէ հրաժարելով կը հրաժարին: Այս որոշման անթերի գործադրութիւնը չտեսնըւեցաւ: Ահաւասիկ այս կամ այլ տրամադրութիւններ յաւելու՛լ խմբագրելի կանոնագրին մէջ:

Կրօնական ժողովս յառաջիկայ նստին անշուշտ ի նկատի պիտի առնու նաև գաւառներէ ի Պատրիարքարան ղրկուած թղթոց ծրար մը, որք կը ծանուցանեն թէ՝ այս անուն գիւղօրայք եկեղեցի չունին, կա՛մ քահանայէ զուրկ են, և կա՛մ քահանայն իւր կոչման ու պարտուց անարժան վարմանց մէջ կը գտնուի, և այլն, և այլն: Տարակոյս չկայ թէ՝ ա՛յս ալ հանրային խնդրոց կարեւորագոյն դասէն է:

Եթէ ներելի է՝ փափաք, և ջե՛րմ փափաք կը յայտնեմք որ Կրօնական Ընդհանուր ժողովս անյապաղ բանաւոր տնօրինութիւններ ընէ ժողովրդեան հոգեւոր բարւոք հովուութեան ու կրօնական զարգացման համար, և ամենայն անկեղծութեամբ ու անաչառութեամբ մեծ և մեծ փոյթ տանի՝ եկեղեցական Հայրերն տրամադրելու համար ըստ սրբազան ուխտի և ըստ նուիրական կոչման իւրեանց:

Ահա այսպիսի բաղձանօք կը շնորհաւորեմք Ընդհանուր ժողովս, և ի սրտէ կը մաղթեմք յաջողութիւն ու արդիւնաւորութիւն, և կառաջարկեմք որ կազմելի մասնաժողովոց տեղեկագրութեան համար պայմանաժամ նշանակուի, որպէս զի չյապաղեն, և օր յառաջ տեսնուին հովուական բաղձալի բարեկարգութիւնք:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Ուսթըր (Ամերիկա). 9 Յունուար 1895. – Ի՞նչպէս դրամ շահելու են կանայք: – Սոյն վերնագրով տետրակ մը տեսանք հըրատարակուած ծանօթ տիկնոջ մը ստորագրութեամբ, որ ոչ թէ միայն շահագրգիռ է իբրեւ պատմութիւն այլ և հրահանգիչ իրողութիւն մը, յորմէ շատեր կրնան օգուտ քաղել եթէ փորձեն զայն ա՛յն ուղղութեամբ որ տիկինն գըծած է իրեն համար, և որուն արդիւնքը՝ տարակոյս չկայ՝ թէ օգտակար պիտի ըլլայ մեր հայրաւոր անզբաղ և անվաստակ տիկնանց: Ահա թէ ի՛նչպէս կըսկսի սոյն պատմութիւն: «31 տարեկան էի, և ամուսինս 33 տարեկան էր, երբ ամուսնացանք: Նա ունէր գրագրութեան պաշտօն մը շաբաթական 15 տոլարով. իսկ ես հայրական ժառանգութենէս ունէի 200 տոլար (իբր քառասուն ոսկի): Երկու տարիէ ի վեր ամուսնացած էինք և դեռ մանկիկ մը չէր եկեր մխիթարել զմեզ, հակառակ մեր ջանքերու: Ի՛նչ ընելու էի՛ օրն ի բուն տան մը մէջ առանձին նստելու. ստիպուած լինելուս պատճառաւ առաջ եկած մելամաղձութեան առաջքն առնելու համար: զի կըզգայի թէ կը մաշէի, տխրութիւնս օր ըստ օրէ կը սաստկանար. դժբաղդ եմ, կը կարծէի՝ դիտելով այլոց երջանկութիւնը. միայն թէ խոստովանելու եմ թէ ամուսինս չափէն աւելի կը սիրէր զիս. կարծես՝ կատաղի իգամոլ մ՛էր, այլ միշտ հաւատարիմ իւր ուխտին. ուրիշ ի՛նչ ունէի արդէն գեղեցկադէմ, բարեսիրտ և քաղաքավար ամուսինէ մը զատ. Ցերեկն ի բուն տխուր, և ամբողջ գիշերն հրճուալի կեանքս երկու տարի տեւած էր, երբ օր մը յանկարծ դիտեցի տիկին մը որ մեր տան դիմացի կողմը 30 ի չափ վառեակներ կը կերակրէր, որոնք յանդգնաբար տիկնոջ ուսերուն ու բազուկներուն վերայ կելնէին. մինչեւ իսկ նորա բերնէն կառնուին հացի կտոր մը, զոր տիկինն դիտմամբ իւր շրթանց մէջ կը բռնէր: Նոր լոյս մը, նոր յոյս մը իսկոյն արթնցաւ մտքիս մէջ. առանձին էի, և ահա ընկերներ պիտի ունենայի. անզբաղ էի, ահա օրն ի բուն պիտի զբաղէի. դրամ չունէի (բաց ի 200 տոլարէ) և ահա ասպարէզ մը կը բացուէր ինձ որ եթէ չհարստանայի, վստահ էի թէ չափաւոր ապրուստ մը պիտի ճարէի, թէեւ ստիպողական պէտք չունէի: Ուստի իսկոյն որոշեցի, յատակագիծ մը շինեցի հաւնոց մը շինել տալու համար, և որոշեցի հաւաբուծութեամբ զբաղիլ: Բայց ամուսինս ի՛նչպէս պիտի համոզէի. – այդ ալ խնդիր մը էր. բայց վերջապէս յիշեցի թէ ո՛րչափ կը սիրէ զիս նա. կարելի էր իւր հաճութիւնն առնուլ. լաւ ուրեմն, հաւնոցս պատրաստ էր, կեր ալ գնեցի, ցանկապատ ընդարձակ տեղ մ՛ալ ընտրեցի և կիրակի օրն խնդրեցի ամուսինէս կառք մը վարձել գիւղագնացութեան պատրուակաւ. Ծախքերու բոլորն ալ ես կը հոգայի: Կառքը եկաւ, այր և կին բազմեցանք մէջը, առի սանձերը և վարեցի կառքը քաղաքէս եօթը մղոն հեռի և առաջին անգամ կանգ առինք ագարակի մը առջեւ: Դու տեղէդ մի՛ շարժիր, ըսի ամուսնոյս. ես ցատկեցի դուրս կառքէն և զարկի ագարակին դուռը. տիկին մը բացաւ. քիչ մը ջուր կը շնորհէ՞ք, ըսի. – շատ հաճութեամբ եթէ ներս մտնէք, պատասխանեց: Ես յանձնուս շնորհակալ պիտի լինէի ձեզ եթէ դաւաթ մը ջուր տալէ վերջ քանի մը վայրկեան ձեզ հետ խօսելու շնորհն ընէիք ինձ, ըսի: Երբ տիկինն սլացաւ ներս ջուր բերել, յանկարծ երիտասարդ մը երեցաւ դրան առջեւ խնդրելով որ ներս մտնեմ, բայց ամուսինս առանձին կը մնայ, ըսի, նա վարժ չէ առանձին ապրելու, թերեւս պիտի մսի կառքին մէջ առանձին մնալով, (զի Մարտ ամսոյն առաջին օրերն էինք դեռ). բարեբաղդաբար նոյն միջոցին տիկինն երեցաւ դաւաթ մը սառուցեալ ջրով, զոր շնորհակալութեամբ խմեցի, որով և վերջ տուի այն խօսակցութեան, զոր կուզենայի երիտասարդին հետ նկատմամբ ամուսնոյս. եթէ տիկինն ջրի դաւաթ ի ձեռին չհասնէր, նոյն միջոցին թերեւս պիտի պատմէի երիտասարդին թէ ո՛րչափ անբաժանելի կերպով կապուած է ինձ ամուսինս: Տիկինն և ես փոքր ինչ հեռացանք ագարակէն. ես սկսայ հետեւեալ կերպով: Տիկի՛ն, գեղեցիկ հաւ և աքաղաղ ունի՞ք, որոնք ծախել կուզէք եթէ գոհացուցիչ գին մը առաջարկուի ձեզ. վեց հատ հաւ և մէկ աքաղաղ կուզեմ: Այո՛, տիկի՛ն, շատ գեղեցիկ անասուններ ունիմ. տանս զուակներն են և հազիւ չորս ամսական և արդէն սկսած են ածել. բայց՝ աւելցուց, անոնցմէ բաժնըւելու համար բարձր գին մը պահանջելու եմ, զոր թերեւս չկամիք վճարել: Տեսնեմ հաւերը, ըսի. ցոյց տուաւ զանոնք, որոնք արդարեւ գեղեցիկ էին: Ուրեմն ո՞րչափ կուզէք եօթը անասունի համար. եօթը տոլար, պատասխանեց տիկինը: Վճարեցի. վանդակ մը գտանք, հաւերը մէջը դրուեցան և կառքիս մէջ տեղաւորուեցան. իսկ երբ ես կառքը մտայ և սանձերը ձեռքս առնըլով մեկնեցանք ագարակէն, «կիները այսպիսի բաներ եթէ չընեն, աւելի երջանիկ պիտի ըլլային» ըսաւ ամուսինս. «եթէ այրերն կանանց գործերուն չմիջամտեն՝ խաղաղութիւն կըլլայ», պատասխանեցի ես: Ուրեմն խաղաղութի՛ւն սիրո՛ւնս, խաղաղութի՛ւն, հոգի՛ս ըսելը դեռ աւարտած չէր խեղճ մարդը, երբ ես ուրիշ ագարակի մը դէմը կանգնեցայ և երկրագործը կանչելով հարցուցի թէ «այդ սպիտակ հաւերդ քանի՞ տոլարի կը կը ծախես վեց հատը:» Երկրագործն փոքր ինչ վարանելէ վերջը պատասխանեց՝ խորամանկ ակնարկ մը նետելով մեր վրայ: «Չեմ ուզեր բաժնուիլ իմ հաւերէս, բայց քանի որ փափաք կը յայտնէք գնել զանոնք, վեց հաւ և մէկ աքաղաղ երեք ու կէս տոլարի կը ծախեմ ձեզ: Անմիջապէս վճարեցի և հաւերը ուրիշ վանդակի մը մէջ տեղաւորուեցան կառքիս մէջ. ձիուն գլուխը դարձուցի դէպ ի տուն, ուր հասանք կէս օրէ քիչ վերջ. ճաշեցինք ամուսնոյս հետ այդ օր, որպէս թէ դեռ այնպիսի ուրախ օր մը ունեցած չէինք: Հաւնոցս երկու մասերու բաժնըւած էր. մին մէջ մէկ վանդակի անասունները և միւսին մէջ երկրորդ վանդակի հաւերը արձակեցի և կերակրեցի: Խեղճ արարածները տխուր էին. տեղափոխութիւն ըրած էին յանկարծ. սարսափահար զիս կը դիտէին. անկիւն մը քաշուելով կը մերժէին մխիթարուիլ: Այդ հաւաբուծութեան սկսած օրիս առաջին գիշերը մինչեւ արշալոյս արթուն մնացի, ա՛յնչափ մտադրաւ էի. կըզգայի թէ անձիս կը վնասէի այդպիսի անխորհուրդ կերպով մտածելով ձեռնարկի մը վրայ, որուն արդիւնքը տարակուսելի էր դեռ. այսու ամենայնիւ նկատելով թէ իմ անքուն լինելս ամուսնոյս հաճոյք մ՛է, գիշերն շուտ անցաւ և արշալոյսն ծագեցաւ: Ամուսինս մեկնեցաւ, և ես գնացի հաւնոցս. Օտարական հիւրերս փոքր ինչ աւելի զուարթ գտայ. կեր կառնուին և ջուր կը խմէին. իսկ աքաղաղները ամուսինս կը յիշեցունէին ինձ. ուրիշ հոգ չունէին, կարծես այլ լոկ հաճոյք, որուն համար ծնած է կոշտ սեռը: Առաւօտեան ժամը 10 ին երբ ես տնական գործերովս զբաղած էի, յանկարծ աղմուկ մը շշնկոց մը սկսաւ հաւնոցիս մէջ: Ո՛հ, հրաշալի աստուածութիւն, ո՛հ, անմեկնելի բնութիւն. հաւերս հաւկիթ ածելով զբաղած էին: Երջանկութիւնն ի՛նչ է, գիտնալու համար՝ հաւեր ունենալու էք ընթերցո՛ղ որ գիտնաք թէ ի՛նչպէս հոգիս կը բարձրանար մինչեւ երկինք. Ի՛նչպէս տխրութեան ամպերս փարատելով՝ յուսալի ապագայ մը կը բացուէր աչացս առջեւ. Հաւկիթներ և վառեակներ պիտի ունենայի, հաւասար զուակներ ունենալու....: բայց քանի՞ հաւկիթ, քանի՞ հատ պիտի ածէին, չէի գիտեր. կը փափաքէի թռիլ մինչեւ հաւնոցս և համրել սպիտակ ու կլոր հաւկիթները: Բայց վերջապէս երբ այցելեցի զուակներուս խցիկը, ահա քեզ ութ հատ խոշոր հաւկիթ, որոնք ո՛չ համբուրելով կը կշտանայի և ո՛չ զմայլելով կը գոհանայի: Դժբաղդաբար՝ թերեւս բարեբաղդաբար՝ նոյն միջոցին տիկին մը մտնելով հաւնոցս, յոյժ քաղաքավարութեամբ հարցուց թէ թարմ հաւկիթ ունէ՞ք, և թէ կուզէ՞ք վեց հատ վաճառել. -բայց տիկի՛ն, այո՛, բայց ո՛չ, չեմ գիտեր թէ, բայց վերջապէս հաւկի՞թ գնել կուզէ՞ք, հարցուցի շփոթ ձայնով մը, ցոյց տալով այն սքանչելի կլորակները, որք դեռ ջերմութիւնը կորուսած չէին: Այս էր առաջին օրն առեւտրական փորձառութեանս. սկիզբն շահագործութեան. հետեւաբար յոյժ հաճելի, որովհետեւ դրամ էր որ կը շահէր ։ Անծանօթ տիկինն քան սենթ (իբր հինգ դահեկան) վճարեց վեց հաւկիթին համար և ևս շնորհակալ եղայ ..... ։ Մայիս ամսոյ մէջ վառեակներս սկսան ծնիլ. ութ մեծ հաւեր նստեցուցած էի՝ իւրաքանչիւրի ներքև տասն երեք հաւկիթ դնելով, որոց արդիւնքն եղաւ ութսուն երեք կենդանի վառեակներ ։ ամբողջ երամ մը վառեակներու ։ վերջերը երկու հաւ նստեցուցի, որոնք քըսան և մէկ վառեակ տուին ինձ ։ = Առաջին տարեշրջանիս երբ հաշուեկշիռս շինեցի, հետևեալ արդիւնքն տեսայ որ առաջին տարւոյն համար գոհացուցիչ էր ։ Ծախսերուս կողմը կերևէին հետևեալք. – հաւնոցի շինութեան 30 տոլար ։ վանդակներու համար 5 տոլար ։ հաւերուն համար տարեկան կեր 15 տոլար ։ գնածս հաւերու և կառքի վարձ 13 տոլար ։ ընդ ամենն 63 1/2 տոլար ծախք ։ Եկամուտի երեսին վրայ նշանակած էի հետևեալներն ։ 384 հաւկիթ վաճառած էի ի գին 11 1/2 տոլար, 120 հաւկիթ մեր տան մէջ սպառած՝ 3 տոլար արժողութեամբ ։ 60 վառեակ ծախեցի ի գին 24 տոլար ։ 32 վառեակ ևս մեր տան սեղանին վրայ սպառեցինք՝ 12 տոլար արժողութեամբ ։ 18 ընտիր վառեակ պահեցի առաջիկայ տարւոյն համար, որք կարժէին 18 տոլար ։ իսկ առաջին անգամ 10 1/2 տոլարի գնածս հաւերն դեռ կը պահեմ նոյն արժողութեամբ, զոր վճարեցի երկրագործներու ։ Ամբողջ գումար հասոյթի՝ 79 տոլար ։ Սոյն գումարէն զեղչելով տարեկան ծախքերս, կը մնայ ինձ զուտ հասոյթ 15 1/2 տոլար ։ բայց երբ սոյն գումարին վրայ աւելցունեմ հաւնոցի և վանդակի գինները, որոնք քան տարի և աւելի կրնան գործածուիլ, յայնժամ իմ զուտ վաստակս կըլլայ 50 1/2 տոլար (կամ 11 օսմ. լիրա) ։ = Սոյն հաշուէն, ինչպէս ակնյայտ է, կը հասկցուի թէ տիկին մը առանց իւր տնական պարտականութիւններէ ետ մնալու և միայն 63 տոլար դրամագլուխով կարող է տարեկան 50 տոլար շահիլ ։ գումար մը՝ որ եթէ ևս յաջողութեամբ ձեռք բերի փորձառութեանս առաջին տարւոյն մէջ, ուրիշներ կրնան գերազանցել զիս յարատևութեամբ, եթէ ունենան այն զօրաւոր կամքը, զոր ես ունիմ և ամէն կին կրնայ ունենալ ։ բաւ է որ ամուսնոյս նման բարի և բարեսիրտ կենակից մը ունենան ։ ինչ որ հազուագիւտ է կամ ինչ որ յոյժ բաղձալի է ։ = Հարկ չէ՝ ընթերցողիս հաշուել երկրորդ և յաջորդ տարիներու համար, որովհետև ուղղութիւնս միևնոյն էր ։ միայն անասուններուս թիւերն բազմապատկած էին ։ օրինակի համար՝ երկրորդ տարին 25 հաւ նստեցուցի, որոնք 254 վառեակ տուին ։ 500 է աւելի հաւկիթ ծախեցի և աւելի սուղ գիներով և այլն, և այլն ։ Իսկ երկրորդէ վերջի յաջորդ տարիներն մինչև հազար վառեակ կը սնուցանէի, որոց հոգ տանելու համար մասնաւորապէս ստիպուած էի սպասուհի մ՚ալ պահել ։ Հինգերորդ տարին սկըսայ զգալ հաւաբուծութեան միօրինակութիւնը ։ Նոյն խնամք, նոյն արդիւնք, նոյն աշխատութիւն և նոյն վաստակ ։ ուստի սկսայ նոր խորհուրդներ յղանալ ։ կամ ուրիշ նոր ձեռնարկ մը ընելու կամ նոր յաւելուած մը ընել հաւաբուծութեան վրայ, որով թէ՛ շահս պիտի աւելնար, և թէ՛ տեսարանը պիտի փոխուէր գէթ մասամբ ։ Թէ ինչ որոշեցի և որոշումիս ինչ կերպով գործադրեցի, պիտի գրեմ յաջորդ գըլխուն մէջ, խնդրելով ընթերցողէն որ հետևի իմ օրինակիս, եթէ երջանիկ կեանք և արդիւնաւոր զբաղմունք նշանակութիւն ունին իրեն համար ։ Օ. ՃՇՄԱՐՏԱԽՕՍԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական նորընտիր ժողովն չորեքշաբթի երկրորդ նիստն ըրաւ՝ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, և ատենապետութեամբ դերատենապետ Ցովակիմեան Միհրան էֆէնտիի ։ Ատենապետ Ղազարոսեան Սահակ էֆէնտի կը հրաժարի ։ Այս նըստին մէջ ընտրուեցան ուսումնական ու տնտեսական խորհուրդն և հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը ։ Դատաստանական և վանօրէից խորհրդոց ընտրութիւնն ըստ կանոնի պիտի կատարուի Խառըն ժողովով, որ առաջիկայ չորեքշաբթի պիտի գումարուի ։ Այս նստին մէջ ընտրեցաւ մասնախումբ մ՚ալ, դիզուած խնդիրներն սերտելու և տնօրինութիւններ առաջարկելու պաշտօնով ։ Այս նստին մէջ Հիւանդանոցի քննիչ յանձնաժողովոյ անդամոց վրայ աւելցան նաև Վահան պէյ Մանուէլեան և Տիրան էֆէնտի Գափամաճեան տօքթորք ։

Ուսումնական նորընտիր խորհրդոյ անդամք են՝ Պէրպէրեան Ռէթէոս, Ն. Մոստիչեան Յարութիւն, Փաշայեան Լևոն, Կիւրճեան Մելքոն, Փափազեան Պարգև, Մանուկեան Վահան և Լսաեան Յակոբ էֆէնտիք ։

Տնտեսական նորընտիր խորհըրդոյ անդամք են՝ Մելիքեան Եղիազար, Փանոսեան Աղեքսանդր, Կամսարական Արմենակ, Թ. Կիւլպէնկեան Յովհաննէս, Ենքսէրճեան Պօղոս, Խորայէլեան Սարգիս և Տ. Ներսէսեան Միհրան էֆէնտիք ։

Հիւանդանոցի նորընտիր հոգաբարձութեան անդամք են՝ Սեթեան Միհրան, Արզեան Մանուկ, Աստարճեան Պօղոս, Համբարձումեան Գալուստ, Թոգատլեան Տիգրան, Գարակէօզեան Թադէոս, Սարրաֆեան Միքայէլ, Տօքթոր Հինքերապէյէնեան և Տօքթոր Պէկեան էֆէնտիք ։

Դիզուած խնդրոց համար կարգեալ մասնախմբին անդամք են՝ Թնկրեան Աւետիս, Համբարձումեան Դանիէլ, Գայթանճեան Միսակ և Կրճիկեան Յովհաննէս էֆէնտիք ։

— Ինչպէս կանխաւ ծանուցած էինք, Ամեն. Տ. Մատթէոս Ս. Պատրիարք Հայրն անցեալ ուրբաթ երեկոյ Իւսկիւտար անցաւ, և կիրակէ Իւսկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց, քարոզ խօսեցաւ, և հոգեհանգստեան աղօթք՝ ի յիշատակ Ռնճեան հայրապետաց հօր Կարապետ աղայի և մօր Թագուհի տիկնոջ ։ Եկեղեցական արարողութեան մասնակցեան Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ և այլ թաղերու եկեղեցականաց ու դպրաց ոմանք ։ ժողովուրդն ոչ միայն Իւսկիւտարի մերձաւոր թաղերէն այլ և հեռաւոր թաղերէն գունդագունդ համախմբեալ էր ։ — Նոյն օրը Նորին Սրբազնութիւնն ի ճաշ հրաւիրեցաւ թաղին Խորհրդոյ անդամներէն Եղեկիէլեան Տիգրան էֆէնտիէ և արժանաւոր մեծարանօք ընդունուեցաւ ինքն և բոլոր հրաւիրեալք ։ Նոյն օրը այցելեց Ալէաթճեան Տ. Գրիգորիս Սրբազանի, Արսլանեան Սահփան փաշայի, Մէզպուրեան Միրտիչ էֆէնտիի և Սեթեան Միհրան էֆէնտիի ։ Երկուշաբթի վերադարձաւ ի Պատրիարքարան ։

— Գոհութեամբ կիմանամք որ Իզմիտի շրջանակի չերամաբուծական մրցման առաջին մրցանակն այս տարի Արմաշի վանքին սըրուեր է, նորա թթաստանաց չերամի հունտք իբր լաւագոյն համարուելով ընդհանուր պարտուց վարչութեան յանձնաժողովէն ։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն չորեքշաբթի այցելեց իտալական ու աւստրո-հունգարական դեսպանաց ։

— Ամերիկեան դեսպան Պ. Թըրըլ՝ առաջին թարգմանին հետ երեքշաբթի այցելեց առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ։

— Գէորգ էֆէնտի Թօփալեան և եղբարք այս տարի ալ 2700 ղրշ նուիրեցին՝ հիւանդանոցի ընդհանուր պատսպարելոց հացկերութի համար, որ տրուեցաւ անցեալ կիւրակի, և պատսպարանին մէջ Պատարագ ու Պաշտօն մատուցանոցա ննջեցելոց հոգւոց համար ։

— Գայսէրիի աւագ քահանայ Տ. Մարտիրոս Նիկողոսեան՝ ամսոյս 6 ին ուրբաթ երեկոյ, ժամը 11 ին ատեններն, վախճաներ է ի հասակի 80 ամաց ։ Օծման ու յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեր է 2 օր ետքը, կիւրակէ, նախագահութեամբ Գեր. Առաջնորդին, ի ներկայութեան խուռն ժողովրդեան ։ Ցունաց առաջնորդարանն ալ երկու քահանայ ղրկեր է ի պատիւ ։ Մարմինն ամփոփուեր է մայր եկեղեցւոյ բակը, քահանայից յատուկ գամբարանին մէջ ։ Վախճանեալ Հայրն նշանաւոր էր և բազմարդիւն. 45-50 տարիներէ հետէ քահանայական ու ուսուցչական պաշտօն կը վարէր ։ Մայրենի լեզուէն զատ, քաջահմուտ էր նաև թուրքերէն ու գաղղիարէն լեզուաց ։

— Սապահ լրագիրն կը գրէ թէ՝ ցաւելով իմացանք որ Պիթլիսի երևելի վաճառականներէն Պադգալեան Խաչիկ էֆէնտի, որ չորրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան ունէր, երկար ժամանակ Կ. Պոլսոյ մէջ բնակած էր, և անդամոց անկելանոցին համար բաւական նպաստ մը մատուցանելէ զատ՝ մինչև ցմահն տարուէ տարի 12 լիրա տալ խոստացած էր, – այս օրերս իւր ծննդավայրին մէջ մեռեր է ։

— Փաստաբան Անդրանիկ էֆէնտի Արապեանի դուստր Աղաւնի օրիորդի հետ՝ դերհաղորդապետ Զադըրեան Գրիգոր էֆէնտիի որդի Անդրէաս էֆէնտիի նշանադրութիւնն կատարուեցաւ անցեալ հինգշաբթի, Պատրիարքարանի մէջ ի ներկայութեան երկու կողմանց ազգականաց ու բարեկամաց ։

— Պաշտօնական. – Զինուորական ատենի նախագահ Ֆերիգ Մուսթաֆա փաշա, որ Թոքատ կը գտնուի, հետևեալ ծածկագիր հեռագիրն ուղղած է կայսերական պալատան առաջին քարտուղարութեան ։

« Իմացուեցաւ թէ այս գիշեր ժամ 1 1/2 ին երկու հայեր քաղաքին տուներէ մէկուն մէջ վիրաւորուած են, և թէ այդ թաղն արհաւիրքի մէջ կը գտնուի ։ Անմիջապէս Նուասստս, հրամանատար փաշան, կառավարիչ փաշան և ընդհանուր դատախազի օգնականը խմբովին դէպքին վայրը երթալով քննութեանց ձեռնարկուեցաւ, և հասկցուեցաւ թէ հայ մասնախումբին անձնուէրներէն է ։ Հեղինակները՝ մասնախմբի հինգ անձնուէրներ, Թապուր Աղասիին միջոցաւ ուրիշ տան մը մէջ բանուեցան ամենայն ճարտարութեամբ ։ Ասոնց ամենքն ալ՝ որք միաձև հագուստ կը կրէին և ատրճանակով ու դաշոյնով զինուած էին, բանտարկուեցան ։ Դրամ պահանջելու վերաբերեալ և փոխանակուած մուրհակն ալ խուզարկուելով ձեռք անցաւ ։ Վիրաւորելոց մին մահամերձ է, և միւսներուն վէրքերը շատ ծանըր են ։ Կըսուի թէ վիրաւորեալք պարկեշտ անձեր են ։ միւս պարկեշտ հայերն ալ թէև զարմացման և արհաւիրքի մէջ են, սակայն չեն կարող հրապարակաւ սպարեզ ելնել խռովարարաց դէմ ։ Դատական պաշտօնեայք գործը կը հետապնդեն ։ Գոհութի՛ւն Աստուծոյ, խաղաղութիւնը խանգարող բան մը չկայ ։ »

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռամազան ամսոյ (ծոմապահութեան) մերձենալուն պատճառաւ, մայրաքաղաքիս Մէտրէսէներէն (կրօնական դասարան) 1600 հոգի ձրիաբար ղրկուեցան գաւառներն ։

— Անգղիական դեսպանն երկուշաբթի տեսակցեաւ Բարձր. մեծ Եպարքոսին, արտաքին գործոց նախարարին և նորա խորհրդականին հետ ։

— Պիթլիսի կուսակալ Թահսին փաշա պաշտօնազուրկ եղաւ, և փոխանորդաբար կարգեցաւ Խոմէր պէյ, Կ. Պոլսոյ Ապահովութեան Սնտուկի տնօրէնն, որ Սասունի քննիչ յանձնաժողովոյ անդամոց հետ նոյն կողմն գնացած է ։

— Ցունաց պատրիարքական ընտրութեան գործը լրացաւ երէկ ։ Ֆէնէրի մայր եկեղեցւոյ մէջ մետրոպոլիտք երից ընտրելեաց ցանկէն Պատրիարք ընտրեցին զՏ. Անթիմոս Դ. Լէրոսի և Գալիմնոսի մետրոպոլիտն ։

— Ըստ Սապահ լրագրի՝ Վանայ նահանգի Խաճիչ գիւղի մէջ Թորոսեան Պետրոս կոխելով բըսպաններ է իւր Լուսիկ անուն կինըն, միջամտութեամբ Գրիգոր ու Աւետիս եղբարցն, և երեքն ալ բռնուեր են ։

— Պիթլիսի կուսակալութիւնը նկատելով որ՝ Մշոյ դաւառին մէջ թանկութիւնը կըտիրէ, և քօլէրային պատճառաւ շատցած են ժողովրդեան պէտքերն, առաջարկեր է Բ. Դրան՝ անցեալ տարի թանկութեան և մարախի պատճառաւ ժողովրդեան բաշխուած ցորենի գնոց գանձումն յետաձգել մինչև առաջիկայ հնձոց ժամանակ ։

— Պրուսայի նահանգի Եսկիշէհիր քաղաքէ 2 ժամ հեռի Այաս գիւղի մէջ՝ 45 տուն և խումբ մը անասունք այրեր են ։

— Իզմիրի մէջ Սօֆիա անուն կնոջ մը տան մէջ բնակող Նիքօլի անուն միջնորդ մը ինքզինքն սպաննելու համար րէվօլվէրը պարպելու ատեն, Սօֆիա վրայ հասեր և նորա թևը բռնելով արգիլել ուզեր է ։ սակայն խեղճ կինն մեռեր է՝ գնդակն իրեն դիպելով, և Նիքօլի բռնուեր բանտարկուեր է ։

— Ռումանիոյ նախարարաց խորհուրդն՝ ըստ առաջարկութեան դատական նախարարին, որոշեր է երկրէն արտաքսել Բարաւքէվա Սթոյանոֆ և Վարդան Փափազեան Րիւսթէմ անուն անձերն ։ Առաջինը պուլկար երեսփոխանի մը որդի է՝ Գաղղիայէ, Իտալիայէ, Պելճիայէ և Զվիցերիէ արտաքսեալ ։ անիշխանական է, և իւր գաղափարները տարածելու համար կը մտնէ իւր երկիրն և Աւստրիա, բայց շատ յուսալի չէ որ կարենայ այդ երկու երկրաց մէջ ինչ ինչ շարժումներ ընել ։ Երկրորդն՝ որ 29 տարեկան է, պարսկահպատակ Հայ մ՚է ։ պարսկական անցագրով կը ճանբորդէ ։ Ժընէվէն ելած է գաղտնի լրտեսութեան կամ խառնաշփոթութիւն հանելու համար ։ կը կարծուի թէ պիտի վերադառնայ անդր կամ ի Ռուսիա ։ Անիշխանական խմբին հետ միացած են Հայ հայրենասէրք ալ, որոց յորդորք ու դրդմունք ապացուցուեցան վերջերս ։ Այլ ևս յայտնի է թէ սոքա սկսեր են՝ ամէն ուրեք տարածել անիշխանական գաղափարներն ։ Յայտնի է թէ կառավարութիւնք այլ ևս ներողամըտութեամբ չպիտի վարուին ընդդէմ սոցա ։ Հետևաբար՝ Փափազեանի նման մարդիկ չպիտի կրնան իրենց երկրէն դուրս ապաստան գտնել ։ » = Ռումանիոյ Ռէֆօրմ լրագիրն հրատարակած է այս լուրն ու դիտողութիւններն, և մայրաքաղաքիս թուրք լրագիրք ընդօրինակած են ։

— Բանկալթիի եղեռնագործութիւնը ։ – Չորեքշաբթի գիշեր, ժամը 1 1/2 ին ատեններն, ի Բերա Բանկալթիի լատինական Սէնթ Եսբրի եկեղեցւոյ ետևի կողմն, ծէտիտյէ փողոցն Աւետիս անուն նպարավաճառին դիմացի տունը գող մտեր է ։ Երբ տնեցիք աղմուկը լսելով՝ պատուհանը բացեր և դրացիներն յօգնութիւն կոչեր են, գողն վախնալով որ պիտի բռնուի, դաշոյն ու րէվօլվէր ի ձեռին՝ սկսեր է ի փախուստ խուճապել, և իրեն հանդիպող 10-12 հոգի վիրաւորեր է ։ Դալաթիոյ Թիւնէլի համարակալ ամերիկացի Պ. Սթիւ՝ Բանկալթի բնակարանն երթալու ատեն, յիշեալ անձն դաշոյնովն նորա կրծոց աջ կողմն զարնելով սպաններ է ։ Ոճրագործն գիշերային միութեան մէջ դէպ ի պողոտային վերը խուճապելով, յայնժամ իրեն պատահող Մաղհար պէյը (Բ. Դրան դիւանատան անդամներէն), և քիչ մը անդին Շիշմանեան Բօղ էֆէնտին, որ ի Նշան Թաշը տունը կերթայ եղեր, և սակաւ մի հեռի ատաղձագործ Սթաւրին և գինեվաճառ Տիմօն վիրաւորեր է ։ Շառունակելով փախուստ՝ իրեն պատահող աղջիկն մը, նորա հնգամեայ աղջիկն, և ուրիշ օրիորդ մը՝ 18 տարեկան՝ վիրաւորեր է։ Այս փախստեան ժամանակ զարկեր վիրաւորեր է նաև ուրիշ քանի մը մարդիկ։ Վիրաւորեալներէն Մաղհար պէյ՝ վզին իջած դաշոյնն ի սկզբան աղտոտ կարծեր է, բայց ապա արիւնը տեսնելուն պէս, մերձակայ դեղարան մը փութացեր և նախնական դարմաններ ընել տուեր է։ Ցիշեալ էֆէնտի, ծանր վիրաւորեալ, անյոյս վիճակի մէջ տունը փոխադրուեր է։ Բերայի կառավարիչն լսելուն պէս, ոստիկանութեան ընդհանուր քննիչ Պօնէն, ժողովին նախագահ Հասան էֆէնտիներու, ընդհանուր դատախազի օգնականներէն Մաղհար պէյի և այլ պաշտօնէից հետ դէպքին վայրը փութացեր է, ինչպէս նաև ոստիկանութեան նախարար Նազիմ փաշա, և պէտք եղած կարգադրութիւններն ըրեր են՝ վիրաւորելոց դարմանին և ոճրագործին ձերբակալման համար։

= Սապահ լրագիրն երէկ հետևեալ ծանօթութիւններն աւելցուցած էր այս դէպքին վրայ։ – «Ոճրագործն՝ Մաղհար պէյը վիրաւորելէ և Պ. Սթիւրն սպաննելէ ետքը՝ դէպ ի Նէնիմահալլէի կողմն խոյս տուեր է։ Անդ կառապան Սալիհ աղայի տան դուռը բաղխելով՝ ապաստանելոք պահանջեր է ներս առնուլ պահել զինքն, և երբ մերժողական պատասխան առեր է՝ դաշոյնը քաշելով Սալիհ աղայի վրայ յարձակեր է, բայց դիմադրութիւն տեսնելով՝ ֆէս մը և կօշիկ մը թողլով գնացեր է։ Հարցաքննութեան ժամանակ այսպէս յայտարարած է Սալիհ աղա։ Ոճրագործն ապա դէպ ի Մէքթէպը Հարպիյէի մեծ փողոցն դըռնացեր, և անդ Այթօւն-պադդալի կողմն ծեպել փողոցէն մեծ փողոցն ելնող Մ. Եուվանայի սպասաւոր Բավլին ամբաւաճառի խանութին առջև վզէն վիրաւորեր, և գլուխը բաց շարունակելով ընթացքն՝ դարձեալ նոյն կողմն իրեն հանդիպող Մ. Կալապեաի դուստրն 26 տարեկան Մաննիկն ծունէն զարկեր, և քիչ մը անդին տանը դրան առջև Իպրահիմէն կանանչեղէն գնող Իօժէնին վիրաւորեր է, և խեղճ աղջիկն սրտաճմլիկ աղաղակաւ մը ինկեր մեռեր է։ Այնուհետև, չարագործն նոյն փողոցը խանութին առջև գտնուող նպարավաճառ Նիքօլին և գինեվաճառ Տիմօ անուն երիտասարդն վիրաւորեր է։ Անոր Մէյվէ փողոցն անցնելով՝ պողոտայն ելեր, և Նէնի-մահալլէի փողոցէն ուղղակի պահ մը երթալէ ետքը մանկամարդ դերձակուհիի մը, հետը գտնուող քրոջը և երիտասարդի մը վրայ խոյացեր, և թեպէտ երիտասարդն ամենայն զօրութեամբ դիմակալեր է, սակայն ոճրագործն յաջողեր է արիւնլուայ գետին փռել դերձակուհին։ Յետ այնորիկ դարձեալ նոյն փողոցին մէջ Բօլ էֆէնտիի պատահեր և զանի ալ վիրաւորեր է վզէն։ Վիրաւորեր է նաև Բանկալթիի աղբիւրին դիմացը մարսպող Վանցի Յակոբն և առաջնորդ Սթավրին Կըսուի թէ՝ չարագործն Բանկալթիի պողոտայէն դէպ ի Ֆէրիգիւղ փախուստ տալով, իրեն հետամուտ եղող բազմաթիւ մարդոց ջանից հալածակ, յաջողեր է նեղ փողոցներ անցնիլ և դէպ ի Ֆէրիգիւղի բարձունքն խոյս տալ։

= Սպանեալ Պ. Սթիւր՝ 10 տարիէ հետէ Թիւնէլի վարչութեան մէջ կը գտնուէր, և երեք նորահաս զաւակ ունի։ Նորա այս եղերական վախճանը՝ գերմանական դեսպանատան երէցն ծանուցեր է ամուսնոյն։ Պ. Սթիւրի դրպանէն գտեր են ծրար մը թուղթ, 200 ղրշէ աւելի զանազան դրամ, և հօլանտ։

= Վիրաւորեալներէն խաւարտավաճառ Իպրահիմ հարցաքննութեան առեն ըսեր է թէ՝ ես ժամը 4 ին առեններն, կողովս կռնակս, Մէքթէպի Հարպիյէի դիմացի փուռի քովի փողոցէն դէպ ի պողոտայն երթալու առեն, տունէ մը կանչեցին. երբ կողովս իջուցի և կանաչեղէն կը վաճառէի, վարը կռիւ մը պատահելով՝ գնող կինն ու այր մը նոյն կողմն գնացին, և դեռ վայրկեան մը չանցած՝ մէկը գալով ձեռքի հասու գործիքովս գլխես վիրաւորեց, և դէպ ի վեր խոյս տուաւ. ես ալ վախէս կողովս ու կօշիկներս թողլով պարտէզ գնացի։ Յիշեալ անձն երկայնահասակ մարդ մ'էր. ետքը ինչ եղաւ՝ չեմ գիտեր։» Ըստ վերջին ծանօթութեանց՝ ոճրագործին իրրև գող չբռնուելու համար ի փախուստ խուճապած լինելուն տեղեկութիւնն ստոյգ չէ, և ոճրագործն՝ ըստ Թէքճէմանըհազլըգած և Սաատէթ լրագրաց՝ բռնուած բանտարկուած է։

◆

Պատուանշան, Աստիճան, Պաշտօն

Ռումէլիի Պէյլէրպէյիի աստիճան՝ Գայսէրիի կառավարիչ Խօճեր փաշայի։ – Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Տիարպէքիրի նահանգի կրթական տնօրէն Մէհմէտ Ալի պէյի։ – Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Դէրջան գաւառակի գայմագամ Բաղիր, և Հալէպի երկրագործական վարժարանի տնօրէն Սիւլէյման Մաղհար պէյերու։ – Բալիայի աստիճան՝ Գասթամունիի հիւանդանոցի դեղագործ Վարդան էֆէնտիի։ – Հալէպի նահանգի Պապ գաւառակի գայմագամ կարգեցաւ Պիրէճիկի գայմագամ Խալիլ էֆէնտի։ – Պիրէճիկի գայմագամութիւնը՝ Պապի գայմագամ Ալի էֆէնտիի։ – Առաջին աստիճանի Օսմանիյէ պատուանշան՝ Պէյլիկճի Րայիֆ էֆէնտիի։ – Առաջին աստիճանի Մէճիտիյէ՝ Թէհրանի աւստրիական դեսպան Պ. Շպասըլի և Պէրլինի աւստրիական դեսպանի խորհրդական Պ. Գալի։ – Երկրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ սեղանաւոր Պարուխ էֆէնտիի։ – Երկրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ՝ Մէրսինի կառավարիչ Մէհմէտ Ալի փաշայի։ – Չորրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ Լաւիկ գաւառակի գայմագամ Իպրահիմ Ֆէհմի էֆէնտիի։ – Երրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ՝ Տիարպէքիրի ժանտարմայից պետ Ազիմէթ պէյի։ – Մալաթիոյ կառավարիչ կարգեցաւ՝ Հօրանի նախորդ կառավարիչ Ալի Րիզա փաշա։ – Պէտական խորհրդոյ անդամ անուանեցաւ՝ վախճանեալ Նասըր փաշայի որդի Մէհէլլէմ փաշա։ – Մէարիֆի մեծ ժողովին անդամ կարգեցաւ՝ քաղաքապետական ժողովոյ անդամներէն Էմին պէյ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Ոչ-Իսլամ (քրիստոնեայ և հրեայ) հպատակաց զինուորական տրոց համար հետևեալ որոշմնագիրը (գարարնամէ) հաստատուած է։

ՄԱՍՆ Ա.

Ընդհանուր տրամադրութիւնք

Յօդուած Ա. – Ոչ-Իսլամ հպատակաց արուներու իւրաքանչիւր 135 անհատէն, մէկ անհատի հաշուով, 5000 ղրուշ զինուորական տուրք կառնըւի։

Յօդ. Բ. – Ոչ-Իսլամ հպատակներէ զինուորական ու բժշկական վարժարանաց մէջ գտնուող ուսուցիչք և ուսանողք, զինուորական գործոց ծառայութեանց մէջ գտնուողներն, և անոնք՝ որ զինուորական ծառայութեան մէջ գտնուած ըլլալով իրենց ձեռք իխրաճ Թէզքէրէսի ունին, բոլորովին ազատ են զինուորական տուրքէ. իսկ ոստիկանութեան և ոստիկան-զինուորութեան ծառայութեան մէջ գտնուողք ոստիկանութեան ծառայութեան պայմանաժամի յատուկ միջոցին համար առժամաբար ազատ են։

Յօդ. Գ. – Զինուորական տրոց բաշխումն հասարակութեան միջոցաւ կը կատարուի և ամէն ոք պարտաւոր է հատուցանել իրեն ինկած բաժինը։ Բաշխման առեն տուրք վճարելիք անհատները մինչև չորս կարգի պիտի բաժնուին։

Յօդ. Դ. – 15 տարեկանէ վար և 75 տարեկանէ վեր եղողները, կրօնական պաշտօնեայք, գործելու անկարող անձինք և աղքատք՝ հասարակութեանց միջոցաւ բաշխումէն դուրս կը ձգուին՝ և անոնց բաժինը բարդուելով միացեալ անհատից վրայ, կը գանձուի։

ՄԱՍՆ Բ.

Եղանակ որոշման եւ բաշխման

Յօդ. Ե. – Ելմտական պաշտօնեայք տեղական մարդահամարի և կալուածահամարի ու տրոց դիւանաց արձանագրութեանց դիմելով ոչ-Իսլամ հասարակութեանց արու անհատից ընդհանուր թիւը պարունակող արձանագրութեան վաւերացեալ օրինակ մը առնլով ցուցակ մը կը պատրաստեն, որուն մէջ կը նշանակեն, ըստ տրամադրութեան Ա. յօդուածի՝ ամէն 135 անհատի իւրաքանչիւրին զինուորական տրոց գումարին քանակութիւնն։ Այդ ցուցակ ելմտական տարեգլխէն մէկ ամիս առաջ տեղական կառավարութեան կողմէ պաշտօնագրով մը կը ղրկուի իւրաքանչիւր թաղի ու գիւղի ոչ-իսլամ հասարակութեանց կրօնական պետերուն։

Յօդ. Զ. – Կրօնական պետը, կառավարութեան պաշտօնագրոյն վրայ, իւր իրաւասութեան ներքև գտնուող հասարակութեան տումարէն կը պատրաստէ զինուորական տուրք վճարելու պարտական անձանց թիւն ու անուններն. ըստ տրամադրութեանց Դ. յօդուածի, տոնցմէ՝ բաշխումէն դուրս ձգուելիք անձանց անուանց առջև կը նշանակէ անոնց կարողութեան վիճակը, և միացելոց համար ալ ըստ Դ յօդուածի, հասարակութեան միջոցաւ կատարուած բաշխմամբ որոշուած տրոց բաժինը անոնց անուանց տակ կը նշանակէ։ Ասոր մէկ օրինակն աղօթատեղեաց դրանց վրայ կը փակցըւի հասարակութեան անհատից ծանուցանելու համար, և միւս օրինակն ալ կնքելով կառավարական պաշտօնէին կը յանձնէ։

Յօդ. Է. – Եթէ բողոքողներ ըլլան թէ ըստ Դ. յօդուածի բաշխումէն պէտք էր ազատ մնային, բայց բաշխման մէջ անցած են. նոյնպէս եթէ բողոքողներ ըլլան տրոց բաժնի քանակութեան համար, զոր իրենց համար որոշած է կրօնական պետը, պարտին բաշխման ցուցակի հրատարակմանէն մինչև 15 օր պաշտօնապէս դիմել կառավարութեան։ Կառավարութիւնը քննելով այդ բողոքները, այդ առթիւ ծագելիք ամէն անհամաձայնութիւն կրօնական պետերուն կարգադրել պիտի տայ բողոքի թուականէն մինչև մէկ ամիս։ Եթէ կառավարութիւնը տեսնէ որ ծննդավայրէն բացակայ եղող մը, որուն համար ի բացակայութեան զինուորական տրոց բաժինը որոշուած է ըստ Դ. յօդուածի, տուրքէ զերծ մնալու իրաւունք ունի և կամ որոշուած տուրքը շատ է, այդ պարագային մէջ անոնց բաժինները ո՛ր առեն որ ըլլայ, իւրաքանչիւր տարիի հաշուով պիտի բաժնըւի հասարակութեան տուրք տուող միւս անհատից վրայ և պիտի գանձըւի։ Եթէ ոչ-իսլամ հպատակներէ մէկուն անունը ծածկուած է, անոր զինուորական տուրքն՝ իւր ծնունդէն սկսեալ մինչև ծածկուած ըլլալն երևան հանուած թուականին համար՝ պիտի աւելցըւի այն թաղին ու գիւղին ժողովրդեան, որուն կը վերաբերի անունը ծածկուած անձն, – առաջին տարւոյ զինուորական տրոց վրայ, և հասարակութենէն պահանջուելով պիտի գանձըւի։

Յօդ. Ը. – Կրօնական պետին կողմէ տրուելիք բաշխման մանրամասն ցուցակը ելմտական պաշտօնէին և մարդահամարի ու կալուածատրոց դիւանին արձանագրութեանց հետ բաղդատուելէ յետոյ, ձեռք բերուելիք արդիւնքին վրայ ելմտական պաշտօնեան պաշտօնագիր մը պիտի պատրաստէ, խորհրդի ժողովը պիտի քննէ զայն և եթէ պաշտօնական արձանագրութեան ու բաշխման տումարին մէջ հակասութիւն մը տեսնէ, պիտի բարեփոխէ ու սրբագրէ։ Յետոյ կրօնական պետերուն կողմէ տրուած բաշխման մանրամասն տումարը ելմտական դիւանին մէջ պահուելով ցուցակ մը պիտի պատրաստուի, որուն մէջ նշանակուած պիտի ըլլայ իւրաքանչիւր հասարակութեան համար հաստատուած զինուորական տրոց քանակութիւնն։ Այդ ցուցակ պիտի յանձնուի կրօնական պետին և անոր մէջ նշանակուած զինուորական տուրքերու գումարը պիտի նշանակուի գանձողներու տրուելիք տրոց Մազպաթաներուն մէջ։ Իւրաքանչիւր գաւառակի համար հաստատուած զինուորական տրոց քանակութիւնը պիտի արձանագրուի բարեփոխման այն ցուցակին մէջ, որ կալուածի ու Թէմէթթիւի տրոց համար կատարուած քննութիւնները կը պարունակէ, և որ նահանգին կեդրոնը կը ղրկուի։

Յօդ. Թ. – Ինչպէս ցոյց տրուած է նախորդ յօդուածին մէջ, գաւառակներէ եկած բարեփոխման ցուցակը կը բաղդատուի մարդահամարի և կալուածահամարի դիւաններուն արձանագրութեանց հետ, և եթէ հակասութիւն մը նշմարուի՝ թղթակցութեամբ կը կարգադրուի։ Յետոյ ցուցակին մէջ նշանակուած զինուորական տրոց գումարը յատուկ տումարին մէջ արձանագրուելով, բոլոր գաւառակաց բարեփոխման ցուցակները կը միացուին՝ նահանգին կեդրոնն ալ միասին առնուելով, և գաւառին յատուկ զինուորական տրոց ընդհանուր քանակութեան քննութեանը վերաբերեալ տրոց սահմանման բարեփոխման ցուցակը նահանգի կեդրոնը կը ղրկըւի։

Յօդ. Ժ. – Գաւառներէ գալիք այդ կարգի ցուցակներու վրայ, նահանգին կեդրոնն, ըստ Թ. յօդուածի, հարկ եղած քննութիւնները կատարելէ յետոյ պիտի պատրաստէ տրոց սահմանման բարեփոխման ցուցակն, և զինուորական տրոց համար իբրև վաւերական գրութիւն, պիտի ղրկէ Ելմտական գանձուն։

Յօդ. ԺԱ. – Իւրաքանչիւր թաղի ու գիւղի զինուորական տրոց տարեկան քանակութիւնն Իտարէի ժողովներու կողմէ Մարտէն սկսեալ մինչև Դեկտեմբերի վերջը չորս մասնաւճարի կը բաժնուի տեղական հանգամանաց համաձայն, և կը շարունակուի բաշխման տեղեկագրերուն ներքև։

Յօդ. ԺԲ. – Եթէ հաստատուի թէ Մարդահամարի կանոնագրոյն 35 րդ յօդուածին մէջ նշանակեալ պայմանը հրաւիրող՝ անհատներու անունը ծածկելու դէպք մը պատահած է, անոր հեղինակն ըստ նոյն յօդուածի պիտի պատժուի և ատկից զատ իր անունը ծածկող անձին բաժնին ինկած զինուորական տրոց կրկինը պիտի գանձուի այդ անձէն։ Եթէ ստուգուի թէ այս վերջինը անկարող է, անկից առնուելիք տրոց կրկին քանակութիւնը կը գանձուի հասարակութեան այն պետերէն, որք պարտաւոր են անհատներու թիւն իմաց տալ։

ՄԱՍՆ Գ.

Եղանակ գանձման

Յօդ. ԺԳ. – Իւրաքանչիւր թաղի ու գիւղի զինուորական տուրքը հաւասար չորս մասնաւճարներու կը բաժնուի, ԺԲ. յօդուածին համաձայն, կրօնական պետերուն տրուելիք ցուցակներուն վրայ, և հասարակութեան կողմէ գանձուելով՝ կրօնական պետերուն միջոցաւ կը յանձնուի տեղական կառավարութեան։

Յօդ. ԺԴ. – Կրօնական պետերուն կողմէ պատրաստուելէ և տեղական կառավարութեան կողմէ վաւերացուելէ յետոյ, հրատարակուած բաշխման ցուցակներու մէջ նշանակեալ քանակութենէն աւելի հասարակութիւնք դրամ չեն կրնար գանձել։

Յօդ. ԺԵ. – Հասարակութեան միջոցաւ գանձուած զինուորական տուրքերը տեղական կառավարութեան յանձնուելուն, գանձուած գումարը պիտի զեղչուի կրօնական պետերու ձեռքը գտնուած ցուցակէն, և ամէն մասնաւճարի գանձումն աւարտելուն՝ կտրոնաւոր ընկալագիր մը պիտի տրուի՝ գումարին համեմատութեամբ։

Յօդ. ԺԶ. – Եթէ բաշխման ցուցակին մէջ նշանակուած բաժինները չվճարողներ գտնուին, հասարակութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ ցոյց պիտի տրուին հաւաքիչներուն, և անոնց նկատմամբ հարկ եղածն ի գործ պիտի դրուի ըստ տրամադրութեան հասութից գանձման կանոնագրոյն։

Յօդ. ԺԷ. – Այն տեղերու մէջ, ուր մարդահամար կատարուած չէ, զինուորական տրոց քննութիւնը կը կատարուի նոյն տեղւոյն հնաւանդ եղանակին համաձայն. իսկ բաշխումն ու գանձումն ներկայ որոշմնագրոյն համաձայն կը կատարուին։

Յօդ. ԺԸ. – Սոյն որոշմնագրոյ գործադրութիւնը Ելմտական նախարարութեան կը վերաբերի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

= Գաղղիոյ երեսփոխանական ժողովն ստուար մեծամասնութեամբ որոշեց՝ ընդհանուր ներումն շնորհել քաղաքական յանցանօք դատապարտելոց։

= Բուշանի մէջ (Պարսկաստան) Ծննդեան նաւակատեաց օրը սոսկալի երկրաշարժ մը պատահելով, մզկիթներ՝ բաղնիքներ և այլ շէնքեր փլեր, և 1300է աւելի մարդիկ փլատակաց ներքև կամ ջուրց մէջ խեղդուեր մեռեր են, որոց մեծ մասն քուրդ է։ Երեք օրէ ետքը օգնութիւնք հասեր են ողջ մնացողներուն, որք անօթի ու ծարաւ տառապեր են տարապայման ցրտութեան դէմ։ Ցնցմունք դեռ կը շարունակեն եղեր։

= Գաղղիոյ Նայ գիւղաքաղաքի մէջ նորակառոյց եկեղեցւոյ մը գմբէթն կործաներ, 5 հոգի փլատակաց ներքև մեռեր, և 4 հոգի ծանր վիրաւորուեր են։

= Թամիզ գետոյն վրայ թընդանօթ և թնդանօթի վառօդ բարձեալ նաւ մը՝ վառօդին պայթմամբ՝ այրեր ընկղմեր, և նաւապետն ու նաւաստիք ալ չեն կրցեր ազատիլ։

= Գաղղիոյ Նախարարութիւնը կազմեցաւ նախարարապետութեամբ Պ. Ռիպօյի, որ արդ 53 տարեկան է, չորս անգամ նախարարական պաշտօն վարած է, կը պատկանի կեդրոնական կամ չափաւոր հանրապետական կուսակցութեան, համբաւեալ է իբր խմբագիր, որոյ կինն անգղիացի է և ինքն ալ քաջ անգղիագէտ է, և զանազան երկասիրութիւններ ունի իրաւաբանութեան վրայ :

= Ռուսիոյ կայսրն որոշեր է՝ լրագրական կանոնադրութիւնը բարեփոխել, և տրամադրութիւններն սակաւ մի թեթեւցունել :

= Գաղղիոյ հռչակաւոր մաբաշխոտ Դանրոպէր մեռաւ 86 տարեկան : Նշանաւոր հանդիսացած էր՝ բազում պատերազմաց մէջ մտնելով, և պատիւ կը բերէր երկրին :

= Պ. Կիրս, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարն, որ 13 տարիներէ հետէ կը գտնուէր այս մեծ պաշտօնի մէջ, և ժամանակէ մը ի վեր հիւանդացած էր, մեռաւ անցեալ շաբաթ երեկոյ : 1820 ին ծնած էր : ի Ձարսքոյէ Սէլօ դաստիարակեալ էր ա՛յն վարժարանի մէջ, ուր պետական պաշտօնավարութեան կը պատրաստուին ազնուական դասու որդիք : Պ. Կիրս՝ 18 տարեկան հասակին .. մէջ մտաւ արտաքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ : 1850 ին, ի Կ. Պոլիս դեսպանատան առաջին քարտուղար էր . այնուհետեւ այլ և այլ տեղեր դեսպանական պաշտօն վարեց . 1875 ին արտաքին գործոց նախարար Կորչագօֆ իշխանի խորհրդական կարգեցաւ . 1882 ին, յետ մահու Կորչագօֆի, յաջորդեց անոր, և մնաց մինչև ցմահն : Համբաւեալ էր իբրև խոհեմ և խաղաղասէր :

= Գաղղիացիք գրաւեր են Մատակասքարի Թամաթով քաղաքն : Բնիկք, բերդին պահապանաց հետ խառն ի խուռն ի փախուստ խուճապեր են : Գաղղիացիք զինուորական վարչութիւն հաստատեր են իսկոյն : Զօրաց արգելուեր է՝ սրճարաններն ու զբօսարաններն երթալ և աւերել պարապ մնացած տուներն . պատուիրուեր է՝ գիշերներն ամէն տան դրան առջև լապտեր վառել, և լրագրութեան համար քննիչներ դրուեր են :

= Միացեալ Նահանգաց մէջ գտնուող չինացւոց մեծ մասն՝ որ, ըստ վերջին տնօրինութեանց կառավարութեան երկրին, հարկադրեալ են դուրս ելնել Միացեալ Նահանգներէն, - նաւեր վարձեր են, Ամերիկայի մէջ թաղուած չինացւոց ոսկրներն ի Չինաստան փոխադրելու համար, որովհետև կը համարին թէ օտար երկրի մէջ թաղուած չինացւոց հոգիներն մեծապէս կը տառապին :

= Գաղղիոյ հանրապետութեան հրաժարեալ նախագահ Պ. Քազիմիր Բէրիէ՝ որ մեծ հարըստութեան տէր է, նախագահական ամսաթոշակէն (100000 ֆրանք) դանկ մը չէ դրեր գրպանը : Պաշտօնեայ մը ամէն ամիս այդ թոշակն առեր, նախագահական պալատան ծախքերն ու պալատան ամսաթոշակներն վճարեր, և մնացորդն տուեր է այն բարեգործական հաստատութեանց, որոց պաշտպանն է տիկին Քազիմիր Բէրիէ :

= Ի Փօրէա կանայք ցերեկները դուրս ելնելու սովորութիւն չունին . այլ երեկոյին, երբ արք քաշուին իրենց տեղերը :

= Զմիւռնիոյ Թէօն քաղաքի և Բասդա գիւղաքաղաքի մօտերն, լեռներէն բըղխած գահավէժ ձեան հիւսերու ներքև մարդիկ մնացեր մեռեր կամ վիրաւորուեր են :

— Եւրոպիոյ և Ամերիկայի բուսական պարտիզաց ու թանգարանաց վարչութեանց ծախիւք գերմանացի բուսաբան մը պիտի ելնէ շրջագայիլ Թուրքիա, բուսոց քննութեան, և Եւրոպիոյ մէջ չգտնուած բուսոց ու ծաղկանց հաւաքածոյի կազմութեան համար :

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

××× Տերեւներն . - Շատ մը ծառերու տերևներն նախնի ժամանակէ ի վեր անասնոց սննդեան համար կը գործածուէին : Հին ատեններն երբ երկիրս անտառներով ծածկուած, և անասնոց ուտեստին համար պէտք եղած խոտերու հունձքը դեռ ազնուութեան քօղին տակ ծածկուած էր, տերևները շատ յարգի էին, Այժմ պատերու անկիւնները, փոսերու մէջ և ճամբաներու բոլորտիքը ղաւիղներու վրայ գտնըուած կամ տնկուած ծառերը մեծ օգուտ յառաջ կը բերեն : Տերևներն ընդհանրապէս իբրև ձմեռուան սնունդ կը գործածուին . սակայն ամենուն ալ կարևորութիւնը միևնոյն չէ : Տիշ պուտազ կոչուած ծառը որչափ որ Սէնքլէր անուն անձ մը շատ կը գնահատէ, սակայն փորձերով ստուգուած է թէ՝ այս ծառին տերևներն ուտող կովերու կաթէն արտադրուած կարագին մէջ գարշելի հոտ մը կը գոյանայ : Այս տերևներն ցուրտ երկիրներու մէջ խիստ կարևոր են : Կեռասենիներու տերևներն բուրդ-տուող անասնոց և կովերու կը տրուին : Ակասիայի տերևներն առողջարար և սննդարար են, և անասնոց կողմանէ շատ կը փըն-տըռուին : Կաղամախի (գավագ) ի տերևներն եգիպտացորենի, որթատունկի և մանրուած յարդի հետ խառնելով անասնոց սննդեան կը գործածուին : Գաղղիոյ հարաւային կողմը շատ մը տեղեր՝ ճամբաներու բոլորտիքը փոսերու և դաշտերու մէջ տնկուած կաղամախի չոր ճիւղերը ամէն տարի աշնան կտրուելով՝ տերևները ձմեռը ոչխարներու կը տըրուին : Կարմիր շղճի (գըրմըզը գավագ) տերևներն ոչխարներու համար շատ լաւ սնունդ են : Ասոնցմէ զատ կաղնիի, կասկենիի (քէսթանէ աղաճը), փեկոնի (քայէն) ի, ուռենիի (սէօյիւտ) և ձիթենիի տերևներն անասնոց կրնայ տրուիլ . մանաւանդ ձիթենիի տերևներն Ափրիկէի մէջ ոչխարները սնուցանելու համար շատ կը գործածուին : Զգուշանալու է գոռշուշ (փօրսուք) կոչուած ծառերու տերևներն անասնոց տալէ : Ձիերը և որոճացող անասունք եթէ սոյն տերևներէն ուտեն՝ կը թունաւորուին : = Զափահաս անասնոց կարևոր եղող սննդական տարրերն չոր խոտերն կը պարունակեն . ուստի չոր խոտն իբր սըննդարար կերերու տիպար ճանչցըւած է . տերևներու սննդական տարրերն խոտերու հետ բաղդատելով՝ գրեթէ իրարու շատ մօտ են . այս պատճառաւ շատ երկիրներ անասնոց սննդեան համար կը գործածուին : Եթէ տերևներն քիչ քանակութեամբ ուտուին՝ ստամոքսին մէջ թարմ խոտերու հետ խառնուելով, բնաւ գէշ ազդեցութիւն յառաջ չեն բերեր . նոյն իսկ Օգոստոսի վերջերը յոյժ օգտակար կը լինին . սակայն եթէ անասունները միայն տերևներով սնուցանել ուզուի՝ այն ատեն մարսողական և ծնընդական գործարանաց վրայ գէշ ազդեցութիւն մը կը կատարէ . սակայն եթէ չորցուին՝ սոյն ազդեցութիւնը քիչ շատ կը կորսուի, որով ամէն տեսակ անասնոց կըրնայ տրուիլ . նոյն իսկ ուրիշ ո՛ր և է կեր չգտնուած ժամանակ՝ էգ-ոչխարներու և գառնուկներու կը տրուի : = Ձմերային տերև պատրաստելու համար՝ պէտք է Սեպտեմբերի վերջերը քաղել և խուրձեր շինելով չոր տեղ մը դիզել . զգուշանալու է խոնաւութենէ, հաւերէ, մուկներէ, կատուներէ ու այլ և այլ միջատներէ, որովհետև ասոնք դիզուած տերևներուն մէջ մտնելով իւրեանց աղտեղութիւնը կը թողուն անդ, յորմէ այծերը և ոչխարներն կը խորշին և չեն ուտեր : Չոր խոտերը միշտ ուրիշ տեսակ կերերու հետ խառնելու և տալու է : = Որթատունկի տերևներն, քիչ մը թթու լինելով հանդերձ՝ անասնոց համար շատ ախորժելի և սըննդարար են : Շատերը անսըննդարար կարծելով կը նետեն . սակայն ընդհակառակը խոտերէ աւելի սննդարար են : Ասոնցմէ արտադրուած աղբը պարտէզներու և դաշտերու համար յոյժ օգտակար է : = Սոյն տերևները պահելու համար պէտք է մեծ տակառներու մէջ լեցնել, և յետոյ երկու երեք անձինք կոխոտելով լաւ մը տակառին մէջ սեղմել, ա՛յնպէս որ տերևներու մէջ օդ չմնայ . յետոյ վրան քիչ մը ջուր և աղ սրսկել և տախտակներով ու քարերով գոցել : Ասոր այսպէս ամբողջ տարի մը կը պահուի, որով այծերու, կովերու և ոչխարներու ամենալաւ սնունդ մը պատրաստած կըլլանք : Ուզուած ժամանակ տակառները կը բանամք և պէտք եղած տերևներն կուտամք . սակայն օդէն չաւրըուելու համար՝ տակառները պէտք է անասնոց քանակութեան համեմատ լինին : Հ. Թագւորեան

××× Գեղեցիկ խօսքեր

Դաստիարակութիւնը գանձ մ'է, և աշխատութիւնը՝ անոր բանալին :

Գիրքն ա՛յնպիսի բարեկամ մ'է որ ո՛չ կեղծաւորիլ գիտէ և ո՛չ ալ շողոքորթել :

Բարոյականը երկու տեսակ է . մին կրաւորական, և միւսը ներգործական . առաջինը կարգիլէ չարիք գործելէ, և երկրորդը կառաջնորդէ դէպ ի բարեգործութիւն :

Երջանկութիւնն ա՛յն միակ հանգոյցն է՝ որ կրնայ զմարդիկ միմեանց յօդել :

Ճշմարիտ փառքն առաքինութեան մէջ հաստատուած է :

Կեանքը վարդենի մ'է, և մարդը՝ մեղու մը :

Արժանիքն և առաքինութիւնը միշտ պարզադէմ են :

Մարդ եղէգի կը նմանի՝ որ ամենաչնչին հովէ մը կրնայ տապալիլ :

Բարեկամութեան հուրը կը ջերուցանէ հոգին, առանց զայն սպառելու :

Մարդու մը հանճարմտութիւնն՝ իւր ըրած խօսքերէն կը յայտնուի :

— Ժամանակին ոսկեայ պատեհութիւնք՝ մերթ արծուի սըրընթացութիւնն և փայլակի արագութիւնն ունին : Այդպիսի առիթներէ օգուտ քաղելը՝ ժամանակի յարգն ըստ արժանւոյն ճանաչող իմաստնոց վերապահեալ է :

— Բարեհամբաւ նկարագիրը յաւէտ նախամեծար է քան զոսկի և քան զականս, և վարկը մարդուս ամենակարևոր դրամագլուխն է : Հաճոյ նկարագրէ և բարի վարկէ զուրկ եղողը՝ թըշուառագոյն անձն է յաշխարհի :

— Պատմութիւնը՝ ճշմարտութեան լոյսն, յիշողութեան կեանքն, կենաց վարժոյն և հնութեան սուրհանդակն է :

— Անկեղծ քաղաքավարութիւնն՝ մարդոց անբաժան ընկերն, իսկ ճշմարտութիւնն՝ զնա վարող ոգին լինելու է :

— Ճշմարտութիւնն՝ անպարտելի զօրութիւն մ'է :

— Մարդուս մարմինը պատեանի մը կը նմանի, որոյ մէջ հոգին իբր սուր մը բանտարկեալ է : Պէտք է սուրն յարգել և ո՛չ թէ պատեանն :

— Կրթեալ երիտասարդն կը նմանի ոսկւոյ, որ ամէն երկրի մէջ ունի իւր արժէքն . իսկ անկիրթն կը նմանի պղինձ դրամի, որ օտար երկրաց մէջ չընդունուիր երբէք :

— Մխիթարուէ՛ երբ այլք անիրաւութիւններ կընեն քեզ :

— Չափաւոր խնայողութիւնը՝ մեծ եկամուտ մ'է :

ՆՈՐԱՎԷՊ - Աղջկան մը յիշատակարանը . - Գրեց Տօքթօր Կ. Յ. Փաշաեան . - Տպագրութիւն Նշան Կ. Պէրպէրեան . - Գինն է 5 ղրուշ :

ՎԱՇԽԱՌՈՒԻՆ ԱՂՋԻԿԸ
ՍԻՐԱՎԷՊ
ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ ՔԱՂՈՒԱԾ
Գրեց Մկրտիչ Թխիթխինեան

Մեծադիր և 139 էջերէ բաղկացեալ սոյն հետաքրքրաշարժ վիպասանութիւնն, որ վաշխառութեան արարքները կը պատկերացնէ, արժանի է ամէն դասու ազգայնոց ընթերցման : - Գինըն է 5 ղրշ և կը վաճառուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով :

ՄԻՒՔԷՄՄԷԼ
ՍԱԼՆԱՄԷ
1895

Հայ տառերով ու թուրք լեզուաւ գրուած է : Բաւական կարեւոր տեղեկութիւններ կը պարունակէ, ինչպէս նաև Կ. Պոլսոյ բոլոր պանդոկներուն ու կառավարական պաշտօնատանց տեղերն, ևն : Գինն է 2 ղրշ : Կեդրոնատեղին է Մ. Փափազեան գրատուն, Սիւմպիւլլիւ խանի մէջ թիւ 21 :

Միջին ընթացք Թուաբանութեան, մտաւոր և գրաւոր : Գ և Դ տարի : Գինն է 5 ղրշ :

Առաջնորդ փրկութեան : Գըրեց Տ. Գաբրիէլ Փօհանայ Տ. Յարութիւնեան Կիւրլէյի : Գինն է 5 ղրշ :

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՄԻՀՐԱՆ Յ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(Կեդրոն Գարագաշեան գրոց)
Կ. ՊՈԼԻՍ
Զագմաճըլար, Զիւմպիւլլիւ խան,
Թիւ 21

Սոյն գրատան մէջ կը վաճառուին ամէն տեսակ դպրոցական դասագրքեր Հայերէն, Տաճկերէն եւ Գաղղիերէն, զեղչեալ գիներով եւ ամենադիւրացուցիչ պայմաններով : Գրատունըս իրեն կէտ նպատակի ընտրած է ամէն ժամանակ Ճշդապահութիւնն, աժանութիւնն եւ արագութիւնն : Ուստի ամէն անոնք որ կը փափաքին առանց խաբուելու եւ զեղչեալ գիներով գիրք գնել, պէտք է ուղղակի դիմեն առ մեզ : Գրատանս մէջ կը շինուին եւ կը վաճառուին նաեւ ամէն տեսակ վաճառականական եւ դեղագործի յատուկ տետրակներ հաստատուն եւ ընտիր կազմով, մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ, խիստ դիւրամատչելի գիներով :

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, և ամէն ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար . կը ջնջէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը : Սըրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի . արիւնը մաքրելով՝ նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ ցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կվանէ, մարսողութիւնը կչափաւորէ, և մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնական դիրքը կըզգենու :

◆

ONCUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանցը չհաւասարիր ըընաւ ուրիշ դեղ մը . հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (շիրփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կա՛մ բոլորովին կանցնին և կա՛մ կլաւանան . օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօդացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան : Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ :

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պաղչէ-գաբու Թաշ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը, թիւ 7, կը ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլօու, ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533 :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Մ. ԱՂԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՐԵԱՆ
Կ. Պոլիս Զիւմպիւլլիւ-խան Թ. 18-19